Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1929 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar angående pensioner och understöd, att utgå av affärsdrivande verks medel.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande pensioner och understöd, att utgå av affärsdrivande verks medel.

1:o.

Ang. understöd åt tillsyningsmannen J. R. E. Lindeberg.

I en till riksdagen avlåten, den 1 februari 1929 dagtecknad proposition nr 54 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att tillsyningsmannen vid posthuset i Nässjö *Johan Reinhold Edvin Lindeberg* må från och med dagen näst efter den, då han frånträder sin befattning hos postverket, uppbära ett årligt understöd av 672 kronor att utgå av postmedel.

Lindeberg, som är född den 14 februari 1859 och som är före detta fanjunkare, har alltsedan den 1 oktober 1902 varit medelst kontrakt anställd som tillsyningsman vid posthuset i Nässjö. Beträffande hans åligganden i denna egenskap samt honom tillkommande avlöningsförmåner har generalpoststyrelsen meddelat följande.

Lindeberg hade till åliggande att, med hjälp av utav honom avlönade biträden, utföra bland annat följande bestyr: eldning av ångpanna samt värmeapparaternas skötsel, tillsyn över belysning, städning och rengöring av de inom posthuset befintliga överliggningslokalerna jämte till dessa hörande förstugor, korridorer, trappor och toalettrum, bäddning av sängarna i överliggningsrummen, borstning av den därstädes överliggande postpersonalens skodon, förvaring och tillsyn över för överliggningslokalerna avsedda linneförråd, sängkläder m. m., rengöring av fönster samt uttagning och insättning av innanfönster, renhållning och snöskottning av posthusets gård och angränsande gatudelar, tändning och släckning av belysningsapparaterna inom posthuset ävensom av de posthuset tillhörande yttre belysningsapparaterna. Lindeberg hade vidare att på egen bekostnad låta ombesörja tvättning och mangling av det för överliggningslokalerna avsedda linneförrådet samt att bekosta anskaffning av materialier för den städning och rengöring, han hade att ombesörja.

Till och med den 29 februari 1920 hade det jämväl ålegat Lindeberg att ombesörja städning och rengöring av de i posthuset inrymda postkontorslokalerna.

I ersättning för nämnda bestyr hade Lindeberg uppburit följande belopp för år räknat, nämligen under tiden $^{1}/_{10}$ 1902—$^{30}/_{9}$ 1917 3,000 kronor, under tiden $^{1}/_{10}$ 1917—$^{31}/_{3}$ 1918 3,420 kronor, under tiden $^{1}/_{4}$ 1918—$^{30}/_{9}$ 1923 3,720 kronor samt från och med den $^{1}/_{10}$ 1923 3,300 kronor.

Vissa mindre belopp, vilka tidvis utgått för särskilt eldningsbiträde, vore därvid icke medräknade.

Förutom de angivna ersättningsbeloppen hade Lindeberg fått hyresfritt disponera en bostadslägenhet om 2 rum och kök i posthuset. Bränsle för sagda lägenhet hade bekostats av postverket.

Av handlingarna framgår, att Lindeberg i egenskap av f. d. fanjunkare uppbär pension till belopp av 1,992 kronor förutom dyrtidstillägg.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka understöd åt Lindeberg, har intet att erinra mot det av Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagna beloppet. Utskottet får sålunda hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

2:o.

Ang. understöd åt städerskan Emelie Maria Karlsdotter Moll.

Under punkten 2 av samma proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att städerskan *Emelie Maria Karlsdotter Moll* må från och med dagen näst efter den, då hon frånträder sin befattning vid postverket, uppbära ett årligt understöd av 300 kronor att utgå av postmedel.

Beträffande städerskan Molls anställnings- och avlöningsförhållanden m. m. har generalpoststyrelsen meddelat följande.

Städerskan Moll vore född den 30 november 1858 och således nära 70 år gammal. Hon hade börjat sin anställning såsom städerska vid postkontoret i Söderköping den 1 juni 1902 och hade alltsedan dess utan avbrott förrättat detta arbete, städse på ett tillfredsställande sätt. Hennes sammanlagda anställningstid uppginge således till över 26 år. Städningsarbetet beräknades hava tagit i medeltal 3 timmar per dag i anspråk, med arbetstiden i regel förlagd till tiden efter kl. 8 e. m.

För städerskearbetet hade hon uppburit en årlig ersättning av 144 kronor till utgången av år 1915, därefter för olika år växlande belopp samt från och med den 1 oktober 1922 480 kronor.

Städerskan Moll vore sedan 30 år tillbaka dövstum. Enligt läkarintyg lede hon dessutom av ojämn hjärtverksamhet och stegrat blodtryck samt kunde därför ej vidare åtaga sig något verkligt förvärvsarbete. Jämlikt intyg från stadsfullmäktiges ordförande i Söderköping samt från Söderköpings stadskamrerare- och kronouppbördskontor vore hon medellös. Därtill komme, att hon saknade anhöriga, som kunde draga försorg om henne, då hon inom kort bleve nödsakad att avgå från sin befattning.

Med avseende å vidare utredning hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

3:o.

Ang. tilläggspension åt f. postmästaren P. G. T. Fröman.

I punkten 3 av förevarande proposition nr 54 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre postmästaren *Per Gustaf Theodor Fröman* må, räknat från och med den 1 april 1928, utöver honom författningsenligt tillkommande pension åtnjuta en årlig tilläggspension av 384 kronor att utgå av postmedel.

I propositionen har till en början erinrats om följande.

Den 30 juni 1920 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommunikationsverkens lönenämnd att inkomma med förslag till klassificering av bland annat postkontoren och förordnade i samband därmed, att postmästartjänster vid inträffande vakanser tillsvidare skulle tillsättas allenast på förordnande. Den 10 september samma år medgav Kungl. Maj:t, att tjänsteman, som sålunda förordnats att uppehålla vakant postmästartjänst, finge tilldelas samma löneförmåner, som skulle hava tillkommit honom, därest han varit konstituerad å tjänsten, dock med avdrag av så stort belopp, att det, jämte å av tjänstemannen innehavd ordinarie befattning belöpande avgifter för egen samt änke- och pupillpensionering, motsvarade beloppet av dylika avgifter för den av honom på förordnande innehavda tjänsten.

På grundval av ett utav lönenämnden utarbetat förslag genomfördes därefter, jämlikt av 1926 års riksdag fattat beslut, en omklassificering av, bland annat, postkontoren. I sammanhang därmed erhöllo praktiskt taget alla de tjänstemän, som på grund av nyss omförmälda bestämmelse förordnats å postmästartjänster, konstitutorial å desamma, därvid de för placering i löneklass fingo tillgodoräkna sig hela förordnandetiden. Avsikten har alltså varit att giva ifrågavarande tjänstemän samma ställning i löne- och tjänstepensionshänseende, som om de konstituerats vid den tidpunkt, då de erhållit förordnande å tjänsten.

I skrivelse den 24 augusti 1928 har *generalpoststyrelsen* meddelat, att i ett fall, nämligen beträffande postmästaren Fröman, anordningen med postmästartjänsternas uppehållande på förordnande likväl medfört försämring med avseende å den egna pensionen.

Generalpoststyrelsen anför härom följande.

Postmästare Fröman, som varit ordinarie kontrollör vid postdirektionen i västra distriktet, hade den 29 september 1920 förordnats att tills vidare vara postmästare av klass 1 i Härnösand, med avlöning enligt Kungl. Maj:ts beslut den 10 september 1920. Den 15 juni 1926 hade Fröman konstituerats att från och med den 1 juli 1926 vara postmästare av klass 1 B i Härnösand, d. v. s. å samma tjänst och i samma lönegrad, som förordnandet avsett. Fröman, som vore född den 12 mars 1861, hade emellertid då haft endast två år kvar till föreskriven pensionsålder, och när han den 6 mars 1928 av generalpoststyrelsen beviljats avsked med pension, hade generalpoststyrelsen därför varit förhindrad att bevilja honom full tjänstepension såsom

postmästare av klass 1 B. Postmästare Fröman hade nämligen vid avgången formellt sett icke innehaft postmästartjänst av klass 1 B i tre år. Jämlikt stadgande i § 23 mom. 1 a) i lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket m. fl. verk — senaste lydelse enligt lag den 18 juni 1925 (nr 215) — skulle därför beloppet av hans pension utgöra medeltalet av de högsta pensionsunderlag, som under vart och ett av de tre sista åren varit gällande för honom. Då pensionsunderlagen för Fröman under hans tre sista tjänsteår varit högst 3,924, 5,076 och 5,076 kronor, hade generalpoststyrelsen icke kunnat tilldela honom tjänstepension till högre belopp än 4,692 kronor för år. Fröman hade således fått vidkännas en minskning i den för postmästare av klass I B med fulla avgifts- och tjänstår fastställda pensionen av icke mindre än 384 kronor för år.

Styrelsen har vidare meddelat, att Fröman vore den ende tjänsteman i postverket, som på nämnda sätt fått vidkännas olägenhet av klassificeringsprovisoriet.

Beträffande utredningen i övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Med hänsyn till de särskilda omständigheterna i detta fall har utskottet ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

4:o.

Ang. årligt understöd åt f. d. poststationsföreståndaren S. J. Brandt.

I en inom första kammaren av herr *Gustafsson, Karl,* väckt motion nr 32 har anförts och hemställts följande:

»F. d. poststationsföreståndaren *Sven Johan Brandt* från Tallbacka i Vireda socken av Jönköpings län, som under en tid av 33 år förestått post- och järnvägsstationen Vireda å järnvägslinjen Jönköping—Gripenberg, är nu på ålderns dagar i behov av att komma i åtnjutande av något understöd, och då riksdagen vid flera tillfällen visat förståelse för väl meriterade avgångna tjänstemän och arbetare, tillåter jag mig hemställa, att f. d. poststationsföreståndaren Sven Johan Brandt från Tallbacka i Vireda socken av Jönköpings län må ifrån den 1 januari 1929 åtnjuta ett årligt understöd av 500 kronor.»

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört generalpoststyrelsen.

Generalpoststyrelsen har anfört följande:

Sven Johan Brandt, som är född den 22 mars 1863, har under tiden 1 september 1894—30 september 1927 eller i 33 år 1 månad förestått poststationerna i Rosendala (t. o. m. den 20 oktober 1899; numera indragen), Brötjemark (21 oktober 1899—31 december 1904) och Vireda (1 januari 1905—30 september 1927), var efter annan, vid Jönköping—Gripenbergs järnväg. Då nämnda poststationer under den tid, Brandt förestått desamma, liksom även

därefter, varit förenade med järnvägsstationerna på platsen, har Brandt *icke*, ens under någon del av sin poststationsföreståndartid, varit anställd vid postverket medelst personligt kontrakt. Avtal har i stället varit gällande mellan generalpoststyrelsen och Jönköping—Gripenbergs järnvägsaktiebolag angående handhavandet av postgöromålen vid, bland annat, nu anförda stationer. Enligt detta avtal har det ålegat Brandt att med sin befattning såsom järnvägsstationsföreståndare (stationsmästare) förena skötandet av poststationen å respektive platser. Jämlikt avtalsbestämmelserna har för Brandt, varje gång han förflyttats, av vederbörande postdirektör — i stället för personligt kontrakt, som avslutas med föreståndarna för s. k. lantpoststationer — utfärdats allenast ett förordnande att tills vidare bestrida befattning såsom poststationsföreståndare. Sagda förordnande innebar i dessa liksom i andra dylika fall endast en komplettering av det med järnvägsbolaget träffade avtal och var närmast att anse såsom ett från postverkets sida lämnat godkännande av den person, som bolaget förordnat såsom järnvägsstationsföreståndare och därmed även såsom poststationsföreståndare. Järnvägsbolaget har varit oförhindrat att när som helst tillsätta ny sådan föreståndare, och postdirektören hade, därest så skett, endast haft att, efter mottagen underrättelse om personalförändringen, utfärda förordnande för den nye föreståndaren, om denne eljest varit att anse såsom kompetent att förestå poststationen. Arvodet för respektive poststationers skötande har utbetalats till järnvägsbolaget, som i sin ordning ägt att, efter gottfinnande, till vederbörande utbetala ersättning för postgöromålens handhavande.

Alltsedan årliga understöd åt poststationsföreståndare börjat utdelas, d. v. s. från och med år 1910, har, jämlikt utav Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter, allenast sådana poststationsföreståndare, vilka varit medelst personliga kontrakt anställda vid postverket, kommit i fråga till erhållande av dylika understöd. Varken generalpoststyrelsen eller Kungl. Maj:t och ej heller riksdagen har i något fall tillerkänt årligt ålderdomsunderstöd åt poststationsföreståndare, som icke — under längre eller kortare tid — varit anställd medelst personligt kontrakt vid postverket.

Uti det betänkande angående ändrad organisation av generalpoststyrelsen och därunder lydande förvaltningar m. m., som av därför tillsatt kommission avgavs den 28 november 1907, hade kommissionen erinrat bland annat därom, att föreståndare för sådana poststationer, vilka ej vore förenade med järnvägsstationer, vore bundna vid postverket medelst personliga kontrakt, samt funnit det vara ur flera synpunkter angeläget, att föreståndare för sådan poststation kunde efter längre tids tjänstgöring avgå från sin befattning med understöd av postmedel. Vid avgivande av förslag till postverkets stat för driftkostnader för år 1914 hemställde generalpoststyrelsen om vissa ändringar i ditintills gällande grunder för beräknandet av ålderdomsunderstöd. I anledning därav har Kungl. Maj:t, i enlighet med generalpoststyrelsens hemställan, i brev till styrelsen den 20 juni 1913 förordnat, att beträffande användningen av det i postverkets stater upptagna anslaget till understöd m. m. skall tills vidare gälla bland annat,

att, då poststationsföreståndare, som varit medelst personligt kontrakt anställd, avgått från sin befattning efter att hava tjänstgjort minst 25 år, från berörda anslag må, därest den avgångne befinnes vara i behov av understöd, till honom utbetalas årligt ålderdomsunderstöd med lämpligt belopp, dock högst vad som motsvarar $^2/_3$ av det arvode, som senast utgått till honom från postverket, samt

att generalpoststyrelsen berättigas att, i den mån anslaget i fråga icke

tagits i anspråk för utbetalande av dylikt ålderdomsunderstöd, i de fall, då generalpoststyrelsen prövar förhållandena därtill föranleda, till poststationsföreståndare i allmänhet, vilken, utan åtnjutande av ålderdomsunderstöd, avgått från sin befattning efter att hava tjänstgjort minst 25 år, utbetala gratifikation av 100 kronor att årligen utgå under hans återstående livstid, dock att gratifikationsbeloppet icke i något fall må överstiga senast innehavda arvodesbelopp.

Sedan generalpoststyrelsen i skrivelse den 9 februari 1918 anhållit om bemyndigande att i vissa fall få göra undantag från förenämnda bestämmelser, har Kungl. Maj:t i brev till styrelsen den 28 juni 1918 förordnat bland annat, att, utan hinder av föreskrifterna uti ovan angivna kungl. brev den 20 juni 1913, poststationsföreståndare med kortare tjänstgöringstid än 25 år må undantagsvis och särskilt när vederbörande därjämte antingen före eller efter sin tjänstetid såsom poststationsföreståndare tjänstgjort i annan egenskap vid postverket, kunna tilldelas understöd i enlighet med de i sistnämnda brev stadgade grunder, samt att gratifikation må kunna av generalpoststyrelsen undantagsvis och under enahanda villkor som beträffande ålderdomsunderstöd tilldelas poststationsföreståndare, ehuru dennes sammanlagda tjänstetid såsom poststationsföreståndare icke uppgår till fulla 25 år.

Sedan Brandt frånträtt sin befattning såsom stationsmästare och poststationsföreståndare i Vireda med utgången av september månad 1927, har Brandt i skrivelse till generalpoststyrelsen den 6 februari 1928 anhållit »att få komma i åtnjutande av det understöd, som möjligen kan f. d. poststationsföreståndare tillerkännas». På grund av sagda ansökan beslöt generalpoststyrelsen den 29 mars 1928, med stöd av ovan återgivna bestämmelser, att tilldela honom en gratifikation av 100 kronor för år 1928. I skrivelsen till Brandt angående detta beslut förklarade generalpoststyrelsen sig vilja — på sätt sker i dylika fall — framdeles, på därom av Brandt för varje år gjord ansökning, taga under omprövning, huruvida samma gratifikation kunde tillerkännas honom jämväl efter 1928. Generalpoststyrelsens skrivelse innebar alltså en uppmaning till Brandt att, år efter år, återkomma med framställning om gratifikation. Generalpoststyrelsens avsikt var också att, därest uppmaningen efterföljdes och om Brandts ekonomiska ställning icke framdeles underginge förändring i alldeles särskilt gynnsam riktning, tilldela honom en gratifikation av 100 kronor årligen, så länge han levde.

Beträffande Brandts ekonomiska ställning har generalpoststyrelsen inhämtat, att han av vederbörande järnvägsbolag uppbär en pension av 1,512 kronor för år, att han äger en villafastighet taxeringsvärderad till 3,000 kronor, att hans skulder torde uppgå till ungefär sistnämnda belopp, samt att han icke äger något kapital och ej heller är taxerad för inkomst av kapital.

Poströrelsen vid de stationer, Brandt förestått, har varit av förhållandevis ringa omfattning. Vireda, som Brandt förestått de sista 23 åren av sin 33-åriga tjänstgöring, tillhör 6:e klassen inom gruppen järnvägspoststationer (antalet klasser är här 25) och hade år 1927 — Brandts sista tjänstgöringsår — en uppbörd av allenast 1,707 kronor.

Brandts tjänstgöring såsom poststationsföreståndare förtjänar de bästa vitsord.

Såsom en sammanfattning av det ovan anförda — under betonande jämväl att de personer, som förestått förenad järnvägs- och poststation, givetvis

böra, i den mån förhållandena sådant påkalla, pensioneras av vederbörande *järnvägs*förvaltning, såsom också skett i förevarande fall — vill generalpoststyrelsen uttala, att gällande, av Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande utfärdade bestämmelser *icke* medgiva beviljandet av ett årligt ålderdomsunderstöd åt Brandt, på sätt motionären yrkat. Vid sådant förhållande saknar generalpoststyrelsen anledning ingå på en granskning av det utav motionären föreslagna beloppet, 500 kronor årligen. Generalpoststyrelsen vill endast framhålla, att flertalet av sådana poststationsföreståndare, vilka äro anställda medelst personligt kontrakt — antalet poststationer, vilkas föreståndare anställts medelst personligt kontrakt, uppgår för närvarande till 2,223 och antalet förenade järnvägs- och poststationer till 1,268 — i den mån dessa föreståndare vid sin avgång äro berättigade till ålderdomsunderstöd, knappast uppnå ett understöd av anförda storlek.

Den årliga gratifikation av 100 kronor, som generalpoststyrelsen ställt i utsikt för Brandt, står i full överensstämmelse med gällande föreskrifter på området. Medgivandet av ett regelrätt årligt ålderdomsunderstöd åt Brandt skulle icke endast innebära en orättvisa mot alla de pensionerade järnvägsstationsföreståndare, tillika f. d. poststationsföreståndare, vilka nu, efter väl vitsordad tjänstgöring, av generalpoststyrelsen tillerkännas en gratifikation av 100 kronor år för år, utan också på ett betänkligt sätt bryta det rådande systemet och därigenom föra med sig konsekvenser, som ingalunda kunna anses önskvärda.

Under åberopande härav har generalpoststyrelsen anfört, att styrelsen måste bestämt avstyrka bifall till den väckta motionen.

Statskontoret har anslutit sig till vad generalpoststyrelsen anfört.

Utskottet.

Utskottet, som delar generalpoststyrelsens i ämnet uttalade uppfattning, har ansett sig icke kunna förorda någon åtgärd från riksdagens sida i anledning av den föreliggande motionen.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion I: 32 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

5:o.

Ang. årligt understöd åt poststationsföreståndaren Elvira Mathilda Elisabeth Gneib.

I en inom första kammaren väckt motion nr 47 har herr *Kropp* hemställt, »att riksdagen ville tilldela fröken *Elvira Mathilda Elisabeth Gneib* ett årligt understöd av 1,000 kronor för år att utgå av postmedel från och med den dag hon avgår från sin nu innehavande befattning som poststationsföreståndare i Kvidinge».

Beträffande den av motionären till stöd för förslaget anförda motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av tillgängliga handlingar framgår, att Elvira Mathilda Elisabeth Gneib, som är född den 1 juni 1855 och sålunda uppnått en ålder av närmare

74 år, alltsedan den 1 oktober 1917 varit anställd såsom poststationsföreståndare i Kvidinge.

I en till generalpoststyrelsen i december 1928 ingiven framställning förklarade sig Gneib hava för avsikt att inom den närmaste tiden söka entledigande från anställningen såsom poststationsföreståndare. Dessförinnan anhölle hon att få göra sig underrättad om storleken av det ålderdomsunderstöd från postverket, som hon vid avgången skulle kunna påräkna. Vid ansökningen var fogat bland annat ett av postdirektionen i södra distriktet avgivet yttrande, i vilket anfördes, att Gneibs tjänstetid i postverket — vilken tid närmare angivits i en vid yttrandet fogad sammanställning — syntes kunna beräknas motsvara minst 20 år såsom poststationsföreståndare ävensom att postdirektionen ansåge, att hon borde erhålla inemot 900 kronor i årligt understöd.

Genom beslut den 19 december 1928 fann generalpoststyrelsen sig förhindrad att i förevarande fall medgiva ålderdomsunderstöd.

Utskottet.

Såvitt av utredningen framgår, kvarstår Gneib fortfarande i tjänst såsom poststationsföreståndare. Därest hon efter avgång från denna anställning anses böra tillerkännas understöd, torde enligt utskottets mening frågan härom böra i samband med avgången göras till föremål för prövning av vederbörande myndighet och, där så erfordras, av Kungl. Maj:t. Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig icke nu böra taga ställning till frågan om beviljande av understöd åt Gneib.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion I:47 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

6:o.

Ang. pension åt f. postföraren N. P. Mannberg.

I en inom andra kammaren av herr *Grapenson* väckt motion nr 265 har hemställts, »att riksdagen måtte tilldela förre postföraren *Nils Petter Mannberg* i Årrenjarka högsta möjliga pension för hans återstående livstid fr. o. m. den 1 januari 1928».

Beträffande motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till motionen.

Över ifrågavarande motion har statskontoret, på utskottets begäran, anbefallts avgiva utlåtande; och har statskontoret i ärendet inhämtat yttrande av generalpoststyrelsen.

Generalpoststyrelsens yttrande innehåller följande:

F. d. postföraren Nils Petter Mannberg i Årrenjarka, Kvikkjokks kapellförsamling, Norrbottens län, är född den 10 juni 1848 och har i två perioder, sista gången under cirka 14 år, transporterat posten å den 63 kilometer (enkel färd) långa linjen Kvikkjokk—Granudden och åter. Mannberg, som nu alltså är något över 80 år gammal, är inneboende hos en son. Mann-

berg har ingen försörjningsplikt, men hans omständigheter äro torftiga och hans hälsotillstånd kan, efter vad generalpostyrelsen inhämtat, betecknas såsom dåligt.

Den linje, på vilken Mannberg transporterat posten, är ännu i dag i avsaknad av väg. På sin höjd finnas gångstigar här och var, och Mannberg har överhuvud haft att taga sig fram så gott han kunnat. Under vintern har han åkt efter ren eller begagnat skidor, under de senare åren dock, som det vill synas, företrädesvis häst och åkdon; under sommaren, i den mån Mannberg då transporterat posten, har han rott; under den s. k. förfallstiden vår och höst har han företrädesvis färdats gående.

Första gången Mannberg anlitades i postverkets ärenden var år 1893. Sagda år beslöts nämligen, att postföringen å linjen Kvikkjokk—Granudden, som ditintills utgjorts en gång varannan vecka, skulle under 2 månader (juli och augusti) årligen utgöras en gång varje vecka. Den sålunda tillkomna extra postföringen anförtroddes åt Mannberg, med vilken kontrakt upprättades den 12 maj 1893. Kontraktet upphörde med utgången av år 1897. Jämlikt detsamma hade Mannberg då i 5 års tid transporterat posten från Kvikkjokk till Granudden och åter en gång i veckan under två månader varje år.

Sitt egentliga arbete för postverket började Mannberg den 1 april 1902, med vilken dag ett nytt, mellan postverket och honom avslutat kontrakt trädde i tillämpning. Enligt detta hade Mannberg åtagit sig att verkställa postföringen å linjen Kvikkjokk—Granudden en gång i veckan fram och åter året runt. Kontraktet gällde i oförändrad form endast till årets slut. Från och med år 1903 vidtogs nämligen den ännu bestående ändringen i postföringen å sagda linje, enligt vilken posten under sommaren (cirka 4 månader årligen) befordras med de motorbåtar, som — huvudsakligen i syfte att tillgodose turisttrafiken — från och med detta år insatts i vattendragen kring Kvikkjokk. Mannberg har härefter haft att ombesörja postföringen endast cirka 8 månader årligen.

Uppgifterna rörande Mannbergs postföring å linjen Kvikkjokk—Granudden bliva alltså följande, därvid iakttages, att postföringen alltid utgjorts en gång (med en dubbeltur) i veckan:

$^1/_7$ 1893—$^{31}/_{12}$ 1897	2	månader årligen
$^1/_4$ 1902—$^{31}/_{12}$ 1902	9	» »
$^1/_1$ 1903—$^{30}/_{11}$ 1915	8	» »

Antalet månader, varunder Mannberg verkställt postföring, utgör 122, motsvarande något över 10 år. Under 1 år har Mannberg fraktat post 9 månader och under 13 år 8 månader årligen. — Motionären uppgiver, oriktigt, Mannbergs anställningstid till mera än tjugu år, samt att han avgick från sin befattning år 1917, medan avgången i verkligheten ägde rum år 1915.

Ersättningen till Mannberg utgick under tiden 1 april 1902—30 juni 1908 med 15 kronor per dubbel tur och under tiden 1 juli 1908—30 november 1915 med 17 kronor per dubbel tur. Under de sista åren av sin tjänstgöring uppbar Mannberg från postverket en ersättning av cirka 600 kronor för år räknat. — Då motionären säger det hava uppgivits, att ersättningen under en följd av år utgått med 8 kronor 50 öre för resa fram och åter, avser det av honom anförda beloppet ersättningen för enkel färd.

Generalpoststyrelsen tillåter sig här erinra om de i Kungl. Maj:ts brev till generalpoststyrelsen den 20 juni 1913 och den 28 juni 1918 — för vilka

brev närmare redogjorts i det förut återgivna yttrandet ang. pension till f. d. poststationsföreståndaren S. J. Brandt — fastställda grunder för tilldelande av understöd åt vissa befattningshavare. Enligt dessa grunder kan understöd till belopp motsvarande högst $^2/_3$ av senast utgående ersättning tilldelas vissa poststationsföreståndare samt lantbrevbärare, vilka i sådan egenskap tjänstgjort minst 25 år eller, undantagsvis, under kortare tid, och som befinnas vara i behov av understöd. Nämnda grunder, vilka fastställts efter riksdagens hörande, medgiva icke tilldelandet av understöd åt sådana postförare, vilka — utan att hava verkställt lantbrevbäring — allenast forslat post direkt mellan två eller flera postanstalter.

Visserligen äro såväl lantbrevbärare som vanliga postförare anställda allenast medelst kontrakt, i vilka överenskommits om viss ersättning för de prestationer, som vederbörande åtagit sig att utföra för postverkets räkning, men det föreligger en väsentlig skillnad mellan de åtaganden, som i de olika fallen föreligga. Lantbrevbärare tillhandagå direkt den korresponderande allmänheten med postgöromål medelst mottagande och utdelande under sina turer av postförsändelser utav skilda slag, mottagande av tidningsabonnemang, tillhandahållande av frankotecken m. m. Det arbete åter, som åligger vanliga postförare, inskränker sig huvudsakligen till att transportera slutna poster (påsar, säckar och väskor) från en postanstalt till en annan.

Emellertid har riksdagen i enstaka fall på grund av avlåtna propositioner eller med anledning av väckta motioner beviljat några postförare årligt understöd, nämligen:

1909	åt	Anders Johan Johansson, Furusund	till	belopp	av	kronor	300
1911	»	Anders Johan Eriksson, Grinstad	»	»	»	»	120
1913	»	Olof Johansson, Ferm, Bua, Örn	»	»	»	»	300
1918	»	Adolf Fredrik Lundberg, Ratan	»	»	»	»	200
1918	»	Jonas Lilja, Dädesjö,	»	»	»	»	200
1922	»	Mikael Mikaelsson, Yttervik, Tärna socken	»	»	»	»	250
1923	»	Johan Petter Siikavuopio, Karesuando	»	»	»	»	400
1924	»	Per Bengtsson, Visseltofta	»	»	»	»	250
1925	»	Jonas Vilhelm Grubbström, Stensele	»	»	»	»	250
1925	»	Per Nilsson Tilly, Verum	»	»	»	»	150.

Uti sitt utlåtande nr 22 år 1922 över motioner om understöd åt vissa postförare anförde riksdagens bankoutskott beträffande bland annat förbemälde Mikaelsson, att postförare, vilka i egenskap av postföringsentreprenörer haft att fortskaffa slutna poster från en postanstalt till en annan, icke vore berättigad till pension eller understöd. Bankoutskottet framhöll vidare, att riksdagen tidigare i enstaka fall beviljat årliga understöd till postförare, men att i dessa fall hade förelegat särskilda omständigheter, vilka ansetts böra föranleda undantag från gällande bestämmelser, såsom skada genom olycksfall under tjänstutövning eller synnerligen lång anställningstid under sällsynt svåra och krävande förhållanden m. m. Enligt utskottets mening förelåge dock icke beträffande Mikaelsson dylika, särskilda omständigheter. Utskottet erinrade vidare om det stora antalet vid postverket anställda postförare samt framhöll, att, enligt utskottets mening, en pensionering av dessa befattningshavare icke borde ifrågakomma, innan en utredning blivit verkställd angående de grunder, som därvid borde tillämpas. Utskottet fann sig alltså böra avstyrka bifall till den väckta motionen om understöd åt Mikaelsson. Riksdagen beslöt emellertid att tilldela Mikaelsson

understöd. Samtidigt avslogos dock motioner om understöd åt ej mindre än fyra andra postförare.

Mikaelsson hade varit anställd som postförare i 18 $^3/_4$ år samt dessförinnan, enligt uppgift i motionen, biträtt sin fader under 17 år vid fullgörandet av en och samma postföring. Ersättningen för Mikaelssons postföring utgick under sista anställningstiden med 1,872 kronor för år räknat.

Med hänsyn till vad sålunda blivit anfört och i betraktande av Mannbergs korta tjänstgöringstid samt den omständigheten, att han icke något år fullgjort postföring under årets samtliga 12 månader och under större delen av sin tjänstgöring allenast under 8 månader årligen, ävensom att mera än 13 år förflutit, sedan han avgick från sin befattning såsom postförare, anser generalpoststyrelsen sig för sin del böra avstyrka bifall till motionen.

Statskontoret har anslutit sig till vad generalpoststyrelsen sålunda anfört.

Utskottet.

Utskottet delar generalpoststyrelsens uppfattning, att i detta fall icke kunna anses föreligga sådana särskilda omständigheter, vilka böra förutsättas för beviljande av understöd åt postförare. På grund härav och under framhållande, att enligt utskottets mening med hänsyn till det stora antalet sådana anställningshavare stor varsamhet är påkallad vid beslut om understöd utav förevarande slag, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka någon åtgärd från riksdagens sida i anledning av den föreliggande motionen.

Utskottet hemställer,

att förevarande motion II: 265 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

7:o.

Ang. årligt understöd åt förre järnvägsarbetaren J. A. Blomberg.

I en inom andra kammaren av herr *Magnusson* i Skövde väckt motion nr 20 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta tilldela förre järnvägsarbetaren *Johan Alfred Blomberg* från Spethult Skattegården, Fagersanna, under hans återstående livstid ett årligt understöd av 500 kronor».

Beträffande motiveringen för yrkandet tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av handlingar, som för utskottet varit tillgängliga, framgår *att* Blomberg är född den 28 maj 1853 och alltså omkring 76 år gammal, *att* han under sommarmånaderna åren 1876—1889 samt 1892—1908 arbetat vid statens järnvägars banavdelning å 215:e banmästaravdelningen, linjen Tibro—Karlsborg, samt *att* han under åren 1909—1913 haft anställning såsom tillfällig banarbetare vid samma banmästaravdelning med en arbetstid av i genomsnitt 190 dagar årligen. Blombergs i sistnämnda anställning uppburna inkomster hava uppgått till i medeltal omkring 615 kronor för år.

Vederbörande kommunalnämndsordförande har beträffande Blombergs ekonomiska förhållanden intygat, att denne — som betecknats såsom f. d.

hemmansägare — är fullständigt medellös samt i stort behov av understöd. Enligt läkarintyg är Blomberg oförmögen att uträtta något arbete för sin utkomst.

Hos järnvägsstyrelsen gjorde Blomberg i januari 1928 ansökning att för sin tidigare anställning i statens järnvägars tjänst komma i åtnjutande av pension. Efter verkställd utredning i ärendet fann järnvägsstyrelsen genom beslut den 31 mars 1928, enär sökanden icke haft arbete vid statens järnvägar sedan år 1913 och han under en längre följd av år därefter varit i tillfälle att genom arbete på annat håll förvärva medel till sitt uppehälle, ansökningen icke föranleda till någon styrelsens åtgärd.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har Blomberg visserligen under en jämförelsevis lång följd av år utfört arbete för statens järnvägars räkning. Detta arbete synes emellertid hava haft karaktären av säsongarbete, vilket endast sysselsatt honom en del av året, och torde hava utövats vid sidan av annan verksamhet. Med hänsyn härtill och då Blomberg icke efter år 1913 haft anställning i statens tjänst, har utskottet funnit sig icke böra tillstyrka, att honom skulle beredas pension eller därmed jämförligt årligt understöd av statsmedel.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 20 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

8:o.

Ang. pension åt städerskan Augusta Pettersson.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 78 har herr *Bäcklund* hemställt, »att riksdagen måtte medgiva, att städerskan fru *Augusta Pettersson*, Rödesund, Karlsborg, må från och med månaden näst efter den, då hon frånträder sin anställning såsom städerska vid statens järnvägar, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 420 kronor».

Motiveringen för detta yrkande innehåller bland annat följande:

»Fru Augusta Pettersson, Rödesund, Karlsborg, är 71 år gammal och har innehaft anställningen såsom städerska vid statens järnvägars överliggningsrum för tågpersonal i Karlsborg under en tid av över 45 år. Enligt utfärdat läkarintyg är hon nu på grund av hjärtsjukdom och nedsatta kroppskrafter oförmögen att vidare fullgöra det med hennes anställning förenade arbetet.

Då fru Augusta Pettersson alltså av angivna orsaker är i behov av att få upphöra med städningsarbetet vid statens järnvägar, synes det med rättvisa och billighet överensstämmande, om hon efter ett så långt och pliktroget arbete tillerkännes pension, då hon nu vid hög ålder på grund av sjukdom nödgas lämna sin anställning. Hennes man, förre e. o. vagn- och stallkarlen C. Pettersson, Karlsborg, vilken är över 70 år gammal, åtnjuter visserligen sedan några år tillbaka en mindre årlig pension från statens järnvägar, men det förhållandet bör icke utgöra hinder för beviljandet av tjänstepension även åt hustrun, alldenstund sådant är tillåtet för dem, som

innehaft statstjänst med garanterad pensionsrätt. Här föreligger också den omständigheten, att mannens pension är liten och fru Petterssons inkomst genom städningsarbetet varit ett nödvändigt tillskott för familjens uppehälle. Makarna Pettersson ha haft 13 barn att uppfostra, vilket givetvis krävt mycket arbete och försakelse för att med sina små inkomster kunna hålla ihop denna stora familj.»

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har anfört följande:

Augusta Pettersson innehar anställning såsom städerska vid statens järnvägar i Karlsborg sedan 1883, varvid emellertid är att märka, att denna anställning ingalunda innebär full tjänstgöring. Hennes avlöning, som i början av anställningen endast utgjorde några få kronor i månaden och därefter successivt höjts, har under de senaste tio åren uppgått till i medeltal cirka 480 kronor om året.

Augusta Petterssons make, förre extra ordinarie vagn- och stallkarlen Gustaf Adolf Pettersson, åtnjuter pension från statens järnvägar med belopp, som inklusive dyrtidstillägg för närvarande uppgår till något mer än 1,800 kronor om året. I betraktande härav kan Augusta Petterssons ekonomiska läge icke anses vara sådant, att hon för närvarande skulle kunna komma i åtnjutande av gratifikation enligt 1925 års kungl. brev, enär härför erfordras bland annat behov av understöd, vilken förutsättning icke rimligtvis kan anses vara i förevarande fall för handen, helst makarna Pettersson äro bosatta å en ort med billiga levnadsomkostnader och icke hava andra än sig själva att försörja.

Vid sådant förhållande och då Augusta Pettersson vid framdeles eventuellt inträdande behov av understöd efter framställning till styrelsen i vanlig ordning kan påräkna årliga gratifikationer enligt nyssberörda kungl. brev, finner sig styrelsen förhindrad tillstyrka bifall till motionen. Tillika vill styrelsen fästa uppmärksamheten på att av motionären föreslaget understödsbelopp i varje fall måste anses stå i uppenbar disproportion mot såväl den Augusta Pettersson under tjänstetiden tillkommande avlöningen som vad hon eventuellt kan komma att framdeles av styrelsen tilldelas i gratifikation.

Statskontoret har instämt i vad järnvägsstyrelsen sålunda anfört.

Utskottet.

Enligt utskottets mening kan, med hänsyn till vad utredningen givit vid handen rörande den av Augusta Pettersson innehavda anställningen såsom städerska hos statens järnvägar, denna anställning icke anses vara av den art, att den i och för sig bör berättiga till pension, oberoende av understödsbehovet. Vid sådant förhållande och i betraktande av vad järnvägsstyrelsen anfört rörande mannens ekonomiska förhållanden har utskottet funnit sig icke böra förorda, att pension i detta fall skulle nu beviljas. Utskottet får alltså avstyrka bifall till motionärens förslag och hemställer,

att förevarande motion II: 78 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

9:o.

Ang. pension eller understöd åt f. d. arbetaren J. P. Jonsson.

I en inom andra kammaren under nr 155 väckt motion har herr *Hage* anfört och hemställt följande:

»Härmed framföres yrkande om att riksdagen måtte tillerkänna f. d. banarbetaren *Jonas Petter Jonsson,* Älvsby, Norrbottens län, född den 3 november 1858, en pension eller ett understöd.

Jonsson har varit anställd dels vid statens järnvägar, nämligen från år 1905 till 1928 som banarbetare, visserligen med avbrott på grund av järnvägens växlande behov under olika tider av året av arbetskraft för banunderhållet, samt dessutom före nämnda tid under 3 år vid stambanebygget genom övre Norrland. Då Jonsson nu är gammal, utsliten och i små omständigheter, hemställes härmed, att riksdagen måtte besluta tillerkänna f. d. arbetaren Jonas Petter Jonsson, Älvsby, Norrbottens län, en pension eller ett understöd att utgå årligen med belopp, som riksdagen kan anse lämpligt.»

Över berörda motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har anfört följande:

Jonas Petter Jonssons anställning vid statens järnvägar synes till större delen endast hava omfattat ett färre antal månader varje år av anställningstiden. Det högsta man kan räkna med är att han arbetat vid statens järnvägar i medeltal under hälften av vart och ett av åren 1905—1928, vilket gör sammanlagt 12 tjänstår. Han kan alltså icke ifrågakomma till erhållande av gratifikation enligt 1925 års kungl. brev.

Då Jonssons fall icke är på något sätt egenartat, utan tvärtom många liknande finnas vid statens järnvägar, kan styrelsen, med hänsyn till konsekvenserna, icke annat än avstyrka bifall till motionen.

Skulle motionen emellertid icke förty vinna riksdagens bifall, lärer understödet, för att komma i rimlig proportion till för gratifikation stadgat maximum, ej böra bestämmas till högre årligt belopp än 400 kronor i ett för allt.

Statskontoret har förklarat sig instämma i vad järnvägsstyrelsen sålunda anfört.

Utskottet.

Av den utredning, som motionären förebragt, har utskottet icke funnit ådagalagt, att Jonsson haft anställning i statens tjänst i sådan omfattning, att pension eller därmed jämförligt understöd skäligen bör beviljas honom. Utskottet måste därför ställa sig avvisande till motionärens förslag och hemställer,

att förevarande motion II: 155 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

10:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 263 har herr *Grapenson* anfört och hemställt följande:

Ang. pension åt förre järnvägsarbetaren K. Andersson Fors.

»Förre järnvägsarbetaren *Karl Andersson Fors* i Gellivare, född den 2 juni 1871, synes i omkring tjugo år hava varit anställd vid olika arbeten för statens järnvägars och Porjus kraftverks räkning i enlighet med arbetsförteckning, som kommer att överlämnas till vederbörande utskott.

Efter genomgången sömnsjuka är Fors numera oförmögen till förvärvsarbete och i saknad av annan möjlighet till sin existens än en mindre, otillräcklig pension enligt lagen om allmän folkpensionering.

Under hänvisning till förenämnda tjänstgöringstid och bilagt läkarbetyg får undertecknad vördsamt hemställa, att riksdagen måtte bevilja förre järnvägsarbetaren Karl Andersson Fors i Gellivare skälig pension från den 1 januari 1929 för hans återstående livstid.»

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Fors är född den 2 juni 1871 och alltså närmare 58 år gammal. Fors har under olika perioder av åren 1898—1924 vid statens järnvägsbyggnader, statens järnvägar och Porjus kraftverk innehaft anställningar, vilka styrkts genom vederbörliga arbetsböcker eller intyg av förmän, sammanlagt omkring 17 år 3 månader. Av motionären har uppgivits, att Fors därutöver under olika perioder åren 1898—1915 innehaft liknande anställningar, vilka icke vederbörligen styrkts, tillhopa omkring 4 år 5 månader.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har anfört, att av Fors uppgivna tjänstetid vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk högst 18 år kunde anses styrkta. Fallet vore alltså analogt med det i motionen II:155 avsedda, varför styrelsen finge hänvisa till vad styrelsen i avgivet yttrande anfört i fråga om sistnämnda motion (se nästföregående punkt).

Statskontoret har instämt i vad järnvägsstyrelsen anfört i ärendet.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att Fors styrkt sig hava under en tid av omkring 18 år haft anställning i statens tjänst ävensom att han på grund av sjukdom blivit före vanlig pensionsålder urståndsatt att vidare arbeta i statsanställning. Under sådana förhållanden kan utskottet icke dela järnvägsstyrelsens uppfattning, att omständigheterna i detta fall äro analoga med de under nästföregående punkt avsedda. I nu förevarande fall föreligga enligt utskottets mening förhållanden, vilka — med hänsyn även till den praxis, som plägar tillämpas beträffande andra områden av statsförvaltningen — skäligen böra föranleda till en mindre pension utav statsmedel. Vad angår storleken av denna förmån har utskottet ansett sig böra tillstyrka ett belopp, vilket jämte dyrtidstillägg enligt vanliga grunder ungefärligen motsvarar vad järnvägsstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande

högst äger, för år räknat, bevilja såsom gratifikation eller 500 kronor. I enlighet härmed har utskottet funnit pensionen böra fastställas till 396 kronor. Beloppet torde böra bestridas av trafikmedel och utgå från och med ingången av år 1929.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 263, må medgiva, att förre järnvägsarbetaren Karl Andersson Fors må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid av trafikmedel uppbära en årlig pension av 396 kronor.

11:o.

Ang. fyllnadspension åt extra byråchefen i domänstyrelsen, f. d. jägmästaren A. E. A. F. Maass.

I en till riksdagen avlåten, den 15 mars 1929 dagtecknad proposition nr 200 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att före detta jägmästaren i Stockholms revir, byråchefen å extra stat i domänstyrelsen *Alexander Edvard August Friedrich Maass* må från och med den 1 juli 1929 under sin återstående livstid från statens domäners fond uppbära, utöver honom författningsenligt tillkommande pension såsom jägmästare, en årlig fyllnadspension av 852 kronor.

Domänstyrelsen, som gjort framställning om fyllnadspension åt Maass i dennes egenskap av byråchef å extra stat i domänstyrelsen, har anfört bland annat följande.

Den 4 mars 1929 uppnådde Maass 65 levnadsår. Som han vid sagda tid kunde räkna mer än 35 tjänstår — närmare bestämt 41 år 8 månader 17 dagar — vore han skyldig att då avgå med rätt till hel pension. Den pension, vartill Maass vore berättigad, utgjorde 5,724 kronor.

Maass, som tjänstgjort såsom ordinarie lektor vid skogsinstitutet under mer än 3 $^1/_2$ år, såsom t. f. föreståndare för statens skogsförsöksanstalt under mer än 6 $^1/_2$ år samt såsom ordinarie jägmästare i Stockholms revir i 10 år, hade emellertid genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut förordnats att alltifrån den 1 januari 1919 vara byråchef på extra stat i domänstyrelsen. Såsom sådan hade Maass tjänstgjort som chef för den på extra stat uppförda femte skogsbyrån, den s. k. skogsindelningsbyrån.

Det vore styrelsen ett nöje att vitsorda det nit och den beprövade skicklighet, med vilka Maass handlagt de till hans byrå hörande ärenden. Då bland dessa inginge frågor icke blott rörande skogsindelningar samt större avdikningar och vägbyggnader å skogsdomäner utan även värderingar för inköp och försäljning av dylika domäner framginge dessutom oförtydbart, att stora anspråk måst ställas på den, som haft att bereda och föredraga ärenden av denna krävande art.

Därest Maass varit byråchef på ordinarie stat, hade han dels icke behövt avgå från tjänsten förrän år 1931, dels varit berättigad till en icke obetydligt högre pension än som nu vore fallet. Med hänsyn icke blott härtill utan även till det synnerligen förtjänstfulla sätt, varpå Maass städse full-

gjort honom lämnade uppdrag, syntes det styrelsen endast vara en gärd av rättvisa och billighet, därest åt Maass bereddes en pension, som stode bättre i överensstämmelse med hans 10-åriga verksamhet i styrelsen än den, som författningsenligt kunde tillkomma honom.

Därest Maass varit ordinarie byråchef, skulle hans pension uppgå till 6,996 kronor. I egenskap av ordinarie jägmästare ägde han tillgodonjuta en pension av allenast 5,724 kronor, d. v. s. 1,272 kronor mindre än en ordinarie byråchef. Såsom en skälig pensionsförhöjning ansåge styrelsen kunna betraktas 80 procent av skillnadsbeloppet eller 1,017 kronor.

Den sammanlagda pensionen skulle då uppgå till 6,741 kronor, vilken summa för uppnående av ett med tolv jämnt delbart belopp torde böra avrundas till 6,744 kronor.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i ärendet, har till en början erinrat om vissa tidigare behandlade, i någon mån likartade fall. Ämbetsverket, som i anslutning härtill uttalat viss tvekan i fråga om tilläggspension åt Maass, har därefter yttrat bland annat följande:

Emellertid torde det i förevarande fall förhålla sig så, att man vid den tid, då jägmästaren Maass tillträdde förordnandet såsom extra byråchef, hade grundad anledning antaga, att frågan om domänverkets omorganisation skulle inom jämförelsevis kort tid bliva utredd och avgjord, i sammanhang varmed ifrågavarande extra byråchefsbefattning kunde väntas bliva förvandlad till en ordinarie tjänst. Berörda utredning hade likväl av oförutsedda omständigheter kommit att bliva mycket fördröjd och torde icke kunna väntas bliva avslutad under den närmaste tiden och i varje fall icke innan Maass uppnådde avgångsåldern i egenskap av jägmästare.

Vidare torde böra uppmärksammas, att de olika förslag till ny civil tjänstepensionslag, som framlagts av 1921 års pensionskommitté och 1926 års pensionsutredning, innefattade sådana bestämmelser för ett fall, som här förelåge, att pensionen för innehavare av förordnande å en på extra stat uppförd befattning skulle — givetvis mot erläggande av däremot svarande avgifter — bestämmas efter pensionsunderlaget för denna befattning. Jämväl lösningen av frågan om ny civil pensionslag hade över förväntan blivit fördröjd och kunde icke väntas föreligga under de närmaste åren; men ju längre det dröjde med avgörandet av pensionsförhållandena för innehavare av icke-ordinarie befattningar, desto starkare framträdde det billiga i vidtagande av någon åtgärd till förmån för den, som nödgades avgå, innan frågan vunne sin lösning.

Med hänsyn till berörda omständigheter hölle statskontoret före, att billighetsskälen nu vägde tyngre än de betänkligheter, som kunde resas mot en jämkning av pensionen för en ordinarie befattningshavare, som på förordnande bestritt en högre befattning på extra stat.

Om statskontoret alltså icke ville motsätta sig, att en tilläggspension utverkades för Maass, ansåge statskontoret emellertid, att beloppet av denna tilläggsförmån borde liksom i ett tidigare fall bestämmas till $^2/_3$ av skillnaden mellan de båda pensionerna och alltså utgöra [$^2/_3 \times (6{,}996 - 5{,}724) =$] 848 kronor, avrundat till 852 kronor.

Departementschefen har på anförda skäl anslutit sig till statskontorets förslag.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet. Utskottet har i likhet med statskontoret hyst stor tvekan angående lämpligheten att medgiva tilläggspension åt en ordinarie befattningshavare, som på förordnande bestritt högre befattning å extra stat. Med hänsyn till de särskilda omständigheter, som av statskontoret åberopats, har utskottet emellertid funnit sig kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag. I likhet med departementschefen har utskottet funnit stöd för detta förslag jämväl i den omständigheten, att Maass före förordnandet såsom byråchef under åtskilliga år tjänstgjort såsom föreståndare för statens skogsförsöksanstalt.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

12:o.

Ang. pension åt byggnadsförmannen J. Abrahamsson. I punkten 2 av samma proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att byggnadsförmannen *Johan Abrahamsson* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning, under sin återstående livstid från statens domäners fond åtnjuta en årlig pension av 684 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande.

Abrahamsson, som är född den 18 april 1861, antogs under år 1909 till ledare av kronans flottledsarbeten i Härjeån inom Kopparbergs län. Med dessa arbeten fortsatte han till utgången av år 1910, varefter han från och med år 1911 — med början den 22 februari — tjänstgjort såsom byggnadsförman inom Klotens, sedermera Malingsbo revir. Hans huvudsakliga sysselsättning har därvid varit att leda skogsstatens byggnadsarbeten inom reviret, men han har därjämte under vintrarna varit sysselsatt med tumning ävensom andra göromål, delvis förlagda till revirexpeditionen.

Abrahamssons avlöning har alltsedan år 1923 utgjort 172 kronor 50 öre för månad — eller 2,070 kronor för år — jämte därå belöpande dyrtidstillägg. Därjämte har han åtnjutit förmånen av fri bostad.

Domänstyrelsen, som tillstyrkt pension åt Abrahamsson, har ansett pensionsbeloppet med hänsyn till arten av Abrahamssons verksamhet lämpligen kunna beräknas i enlighet med de i kungörelsen den 8 november 1918 (nr 859) angivna grunderna för pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning. Jämlikt dessa grunder ägde arbetare, som innehade 60 levnadsår och minst 25 tjänstår, rätt till pension av 450 kronor för år, vilket motsvarade ett nyreglerat belopp av 852 kronor. Abrahamsson kunde emellertid vid sin eventuella avgång den 1 juli 1929 icke räkna mer än 20 tjänstår, på grund varav pensionen syntes böra utgå med ett i förhållande till det mindre antalet tjänstår avkortat belopp. Enligt denna beräkningsgrund och med iakttagande av att

pensionen avjämnades till ett med tolv jämnt delbart belopp skulle pensionsbeloppet komma att uppgå till 684 kronor för år.

Beträffande vidare utredning hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som icke funnit anledning till invändning mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

13:o.

Ang. pension åt förre flottledsförmannen I. Isaksson Björklund.

I punkten 3 av förevarande proposition nr 200 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre flottledsförmannen vid statens flottledsarbeten *Isak Isaksson Björklund* må, räknat från och med den 1 januari 1929, under sin återstående livstid från statens domäners fond åtnjuta en årlig pension av 900 kronor.

Domänstyrelsen, som gjort framställning om pension åt Björklund, har anfört bland annat följande.

Björklund, som är född den 26 december 1862, hade anställts såsom arbetare vid statens flottledsarbeten den 5 juli 1886. Han hade därefter haft sin huvudsakliga verksamhet vid statens flottledsbyggnader men, enär flottledsbyggandet i vanliga fall vore ett säsongarbete, huvudsakligen förlagt till sommar- och höstmånaderna, hade under åtskilliga år tjänstgöringen icke varit fullständig.

Efter att under åren 1907 och 1908 hava tjänstgjort såsom förman vid flottledsbyggandet inom Arvidsjaurs och Jokkmokks revir hade Björklund den 1 april 1911 antagits till flottledsförman vid flottledsbyggandet huvudsakligen inom Övre och Nedre Norrbottens distrikt. På grund av den minskade omfattning, kronans flottledsbyggande hade börjat taga, hade Björklund entledigats från denna befattning vid utgången av år 1924.

Vid sin avgång från tjänsten hade Björklund uppnått en levnadsålder av 62 år samt hade arbetat vid statens flottledsbyggnader i 39 år, varvid den effektiva arbetstiden dock inskränkte sig till 30 år 8 månader 19 dagar, därav 13 år 9 månader såsom arbetsledare.

Björklunds avlöning hade under åren 1921—1924 utgått med 225 kronor för månad — eller 2,700 kronor för år jämte därå belöpande dyrtidstillägg.

Pensionsbeloppet syntes kunna beräknas i enlighet med de i kungörelsen den 8 november 1918 (nr 859) angivna grunderna för pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning. Jämlikt dessa grunder ägde arbetare, som innehade 60 levnadsår och minst 30 tjänstår, rätt till pension av 500 kronor för år. Björklund uppfyllde båda nämnda förutsättningar, enär han vid sin avgång från tjänsten fyllt 62 år och kunde räkna mer än 30 effektiva tjänstår. De i kungörelsen fastställda pensionsbeloppen hade sedermera reglerats på sådant sätt, att ett pensionsbelopp enligt 1918 års grunder å 500 kronor numera utginge med 900 kronor.

Såsom nämnts hade hänsyn tagits allenast till Björklunds effektiva tjänstetid. 1918 års kungörelse angåve emellertid icke uttryckligen, att endast sådan tjänstetid skulle beräknas vid pensionens bestämmande. Därest hela antalet tjänstår — således även de tider av året, då något arbete icke kunnat utföras — skulle medräknas, kunde Björklund åberopa närmare 40 tjänstår och skulle vara berättigad till en pension av 948 kronor. Styrelsen ansåge dock, att ett pensionsbelopp av 900 kronor vore för Björklunds vidkommande väl avvägt.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Stockholm den 22 april 1929.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendens slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Pettersson* i Olovstorp, *Lindley, Lindgren, Ström, Johansson* i Friggeråker, *Abrahamsson* och *P. A. Larsson;* dock att i behandlingen av punkterna 1—4 herr *Gustafsson* i Stensholm deltagit i stället för herr *P. A. Larsson;* samt

från andra kammaren: herrar *Winkler, Borggren, Bäcklund, Wikström, Lovén, Svensson* i Betingetorp, *Leffler* och *Edberg.*

Reservationer:

vid punkten 7 (ang. årligt understöd åt förre järnvägsarbetaren J. A. Blomberg):

av herr *Bäcklund,* som yrkat,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 20, må medgiva, att förre järnvägsarbetaren Johan Alfred Blomberg må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid av trafikmedel uppbära en årlig pension av 504 kronor; samt

vid punkten 8 (ang. pension åt städerskan Augusta Pettersson):

av herr *Bäcklund,* som anfört och hemställt:

»Därest utskottets förslag antages, skulle Augusta Pettersson efter sin 45-åriga anställning i statens tjänst, då hon på grund av sjukdom vid 71 års ålder nödgas lämna densamma, bliva helt utan pension. Utskottet har fattat angivna ståndpunkt till frågan utav den anledningen, att Augusta Petterssons man, på grund av sin långa anställning i statens tjänst såsom e. o. vagn- och stallkarl, uppbär pension. Detta innebär alltså realiter, att behörighetslagens princip upphäves. Med åberopande av det anförda och under hänvisning i övrigt för jämförelse till punkten 2 i detta utlåtande får jag hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 78, må medgiva, att städerskan vid statens järnvägar Augusta Olivia Pettersson, född Gustafsdotter, må från och med månaden näst efter den, då hon frånträder sin anställning såsom städerska vid statens järnvägar, under sin återstående livstid av trafikmedel uppbära en årlig pension av 420 kronor».